

1.2.4 SC4: přispívat ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, mimo jiné snižováním emisí skleníkových plynů a podporou ukládání uhlíku, a dále podporovat udržitelnou energetiku

R.12 byl zvolen pro intervence podporující závazky týkající se lepšího přizpůsobování se změně klimatu. Ke konci FY 2024 bylo podpořeno 1 464 191 ha, cílová hodnota R.12 (42 %) byla téměř dosažena. Největší míru příspěvku má intervence Režimy pro klima a životní prostředí (05.31). Příspěvek byl identifikován na ploše 1 392 tis. ha orné půdy (s ohledem na podmínky podpory je započteno 60 % výměry podpořené orné půdy, na které jsou uplatňovány postupy, které přispívají k přizpůsobování se změně klimatu). Dále jsou započteny vybrané neprodukcční plochy, které v roce 2023 představovaly více než 70 tis. ha. K naplňování tohoto indikátoru přispívá intervence 16.70 AEKO – Zatravňování orné půdy. Dobíhající závazky v rámci této intervence byly však v důsledku rozhodnutí v průběhu roku uhrazeny ze zbývajících finančních prostředků z předchozího programového období PRV 2014-2020, a proto došlo ke snížení očekávané hodnoty z 12 853 ha na 1 863 ha.

R.14 sleduje ukládání uhlíku v půdě a biomase. Ke konci FY 2024 bylo podpořeno 2 275 163 ha (z plánovaných 2 456 659 ha), průběžného cíle bylo téměř dosaženo. Největší míru příspěvku má intervence 05.31 Režimy pro klima a životní prostředí, a to na ploše zemědělské půdy, kde jsou uplatňovány postupy, které přispívají k lepšímu ukládání uhlíku v půdě i biomase (včetně travních porostů, části orné půdy, vinic, sadů, chmelnic ad. kultur). Celofaremní ekoplatba se skládá z řady podmínek, které nelze volit samostatně a které zemědělec musí splnit na všech zemědělských kulturách, které obhospodařuje. Ve vztahu k ukazateli R.14 je cílem podpořit sekvestraci uhlíku a dlouhodobé skladování zásob uhlíku v zemědělské půdě např. skrze udržitelné hospodaření s organickou hmotou a s využitím moderních pěstebních technologií. U trvalých kultur např. zajištěním ploch zeleného pokryvu v meziřadí s vyšší schopností poutání uhlíku v biomase a půdě, ale i vyšší retenční schopností pro vodu a živiny. S ohledem na celofaremní pojetí ekoplatby lze očekávat obdobné naplňování hodnot ukazatele i v dalších letech programového období.

Dále k naplňování tohoto indikátoru přispívá intervence 16.70 AEKO – Zatravňování orné půdy a 18.70 AEKO – Ošetřování extenzivních travních porostů. Dobíhající závazky těchto intervencí rozpočtovaných v SP SZP však kvůli dočerpání byly hrazeny ještě z prostředků PRV 2014-2020. Proto došlo u intervence 16.70 k snížení očekávané hodnoty z 12 853 ha na 1 863 ha a u intervence 18.70 k snížení očekávané hodnoty z 917 115 ha na 652 227 ha.

R.16 sleduje investice v podnicích související s klimatem. Ke konci FY 2024 bylo podpořeno 24 podniků díky sektorovým podporám v odvětví révy vinné (intervence 62.58 Intervence v sektoru révy vinné a vína – restrukturalizace) na změnu odrůdové skladby vinice. Zásadní příspěvky budou až od roku 2025, kdy budou proplaceny podpory v rámci intervence 37.73 Technologie snižující emise GHG a NH₃ a 75.47 Intervence v sektoru ovoce a zeleniny - zmírňování změny klimatu. V administraci je nyní 226 projektů zaregistrovaných a doporučených k podpoře z 3. kola pro intervenci 37.73.

R.17 sleduje zalesňování a zakládání agrolesnických systémů. Ke konci FY 2024 bylo podpořeno 520 ha, plánovaných bylo 230. Cílová hodnota byla dosažena a překročena. Na dosažení cílové hodnoty měl zásadní podíl zvýšený zájem o vstup do intervence 42.73 Založení agrolesnického systému, který byl založen na výměře o celkové rozloze 515 ha.

R.18 byl zvolen pro intervence poskytující investiční podporu pro odvětví lesnictví. Ke konci FY 2024 bylo proplaceno 13 108 EUR (z plánovaných 5 180 566 EUR). Celková cílová hodnota nebyla dosažena. K naplňování tohoto indikátoru přispěla za FY 2024 pouze intervence 41.73 Zalesňování zemědělské půdy – založení porostu). Cílová hodnota nebyla dosažena ani v rámci dílčího příspěvku intervence 41.73 Zalesňování zemědělské půdy - založení porostu. Je to především z důvodu, že je od roku 2023 žadateli preferováno spíše vstupovat do nové intervence 42.73 Zakládání agrolesnických systémů, která také podporuje výsadbu dřevin na zemědělské půdě, ale k trvalému vyjmutí půdy ze zemědělského půdního fondu a tímto je administrativně jednodušší.

R.26 sleduje investice související s péčí o přírodní zdroje nejen v rámci SC 4. Ke konci FY 2024 bylo podpořeno 94 podniků, což je 72 % z cílové hodnoty 130 podniků podpořených v roce 2024. K naplňování tohoto indikátoru přispěla ve FY 2024 zásadně intervence 42.73 Založení agrolesnického systému, kterou využilo celkem 84 žadatelů (z plánovaných 90). Méně než bylo očekáváno, přispěla intervence 41.73 Zalesňování zemědělské půdy – založení porostu, prostřednictvím které bylo podpořeno celkem 5 příjemců (z plánovaných 40). Důvod nižšího zájmu je popsán výše u R.18.

R.27 sleduje výkonnost v oblasti životního prostředí nebo klimatu prostřednictvím investic do venkovských oblastí. Pro FY 2024 nebyla plánována pro tento indikátor žádná hodnota.

R.30 byl zvolen pro intervence podporující závazky na ochranu lesů a řízení ekosystémových služeb. Ke konci FY 2024 bylo podpořeno 21 086 ha lesů (z plánovaných 27 813), cílová hodnota (0,99 % lesní půdy, na niž se vztahují závazky na podporu ochrany lesů a řízení ekosystémových služeb) byla dosažena. K naplňování přispívá intervence 29.70 Lesnicko-environmentální platby – Biodiverzita, s plochou 17 416 ha z plánovaných 20 213 ha a intervence 30.70 Lesnicko-environmentální platby – Genofond s rozlohou 3 670 ha z plánovaných 7 500 ha. Důvodem nižšího naplňování této intervence je, že u porostních skupin žadatelů, kterým skončil 5-letý závazek, sběr neprovedli, popř. provedli, ale neoznámili platební agentuře, jak je popsáno v nařízení vlády a oznámili to pouze na Ústav pro hospodářskou úpravu lesů v souladu s povinností při uvádění reprodukčního materiálu do oběhu (zákonná povinnost). V důsledku toho nebyla zajištěna kontrola šetrného sběru a plnění podmínky nařízení vlády. Z důvodů nedodržení požadované podmínky šetrného sběru reprodukčního materiálu bylo vyřazeno větší množství porostních skupin. Dále v důsledku kalamitních situací (kůrovec, sucho) došlo ke snížení plochy lesních porostů vhodných pro zařazení.